

Romanul Postbelic - Morometii de Marin Preda

Incadrarea intr-un(o) curent/ perioada/ epoca literar(a)

Aparut dupa aproape un deceniu de seceta literara (in care proza, lirica, dramaturgia fusesera toate subordonate politicului), primul volum din Morometii (1955) reia temele si problematica romanului realist din perioada interbelica. Al doilea volum, publicat doisprezece ani mai tarziu, reprezinta o continuare si, totodata, un moment din tetralogia familiei Moromete, asa cum a dorit Marin Preda sa o alcatuiasca. Respectand ordinea cronologica a evenimentelor prezentate, tetralogia era formata din: Morometii I, Delirul I si II (al doilea volum nu a mai fost scris), Morometii II si Marele singuratic.

-Titlu. Tema. Elemente de constructie si compozitie.-

Titlul indica numele familiei care va sta in centrul actiunii din cele doua volume, semnalandu-le statutul de romane - "cronica de familie".

Tema primului volum o reprezinta familia si eforturile pe care le face Moromete de a o mentine unita in scurtul ragaz pe care istoria i-l permite inainte de declansarea celui de-al doilea razboi mondial. Continuand ideea in urmatorul volum, M. Preda urmareste impactul reformelor comuniste asupra satului traditional romanesc. Asadar, linistea si bunastarea familiei ori a comunitatii sunt in permanenta conditionate de o realitate istorica (razboiul, regimul comunist).

Ceea ce uneste cele doua volume este personalitatea lui Ilie Moromete. Primul volum este structurat in trei parti, iar al doilea in cinci. Observam in primul volum aceeasi optiune pentru compozitie simetrica, precum in romanele lui Rebreanu - debutul are loc in acordul timpului care pare sa aiba "o nefireasca rabdare" si se incheie cu aceeasi metafora a timpului care "nu mai avea rabdare" (peste trei ani va izbucni razboiul).

Marin Preda abordeaza linia traditiei realiste (Slavici, Sadoveanu, Rebreanu), insa are o viziune moderna asupra lumii rurale, surprinsa intr-un moment de rascruce, la ingemanarea a doua epoci istorice si politice.

Actiunea romanului este plasata intr-un sat din campia Dunarii, iar primul volum surprinde perioada de la inceputul verii anului 1937 pana la sfarsitul ei. Evenimentele sunt concentrate in trei episoade epice: primul expune fapte aparent marunte din viata satului si a familiei Moromete, de sambata seara pana duminica noaptea, al doilea are in centru ritualul secerisului si al treilea dezvaluie conflictul dintre Ilie Moromete si fiii sai.

In acord cu precipitarea istoriei, sunt grabite si evenimentele din volumul al doilea. Scriitorul selectioneaza anumite secvente epice, recurge la intoarceri in timp, segmentul cel mai dens epic fiind participarea lui Niculae la seceris (ca supraveghetor, trimis sa inspecteze si sa asiste predarea

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

cotelor catre stat).

-Trasaturi specifice-

Nararea evenimentelor se face la persoana a III-a, de catre un narator obiectiv, desi, partial, perspectiva omniscienta isi restrange sfera, alternand cu perspectiva unui personaj-reflector (Ilie Moromete, Niculae).

Roman obiectiv postbelic, Morometii reprezinta o epopee, in care valorile stravechi - morale si spirituale - sunt puse la indoiala, in care satul traditional este nevoit sa suporte brutala si nedreapta schimbare impusa de intunecatului deceniu cinci.

Prin surprinderea unor aspecte din viata satului, a colectivitatii, se ncearca o reconstituire a unei lumi aflate in pericolul disparitiei, cele doua volume constituindu-se intr-o monografie a satului romanesc de dinainte si de dupa razboi. Sunt prezentate obiceiuri, traditii care reprezinta momente din cotidianul taranesc: calusarii, spalatul picioarelor de Rusalii, parastasul, hora, jocul cu bobicul etc.

Inima satului este Poiana lui locan, unde se aduna oamenii, citesc ziarul, comenteaza ironic politica si-si exprima opiniile, intr-o deplina libertate. Cel mai asteptat si mai interesant comentator este Ilie Moromete, a carui luciditate este recunoscuta de toti.

Alte momente semnificative in primul volum sunt cina si taierea salcamului. Scena cinei este importanta pentru ca permite vizualizarea relatiilor dintre membrii familiei Moromete (este primul moment in care ii vedem impreuna). Retinem gestic, limbajul, atitudinea lor. Ilie Moromete sta pe prag, "deasupra tuturor" (este capul familiei), dominand scena, femeile stau langa vatra (Catrina, mai ales, este vesnic intoarsa spre oalele de pe foc; ea este gospodina), cei trei frati mai mari stau pe "partea dinafara a tindei", parca sunt gata de plecare, iar Niculae sta direct pe jos, nu are scaun, fiind cel mai mic din familie. Intelegem si preocuparile fiecaruia din notiile rapide ale naratorului: Paraschiv, Nila si Achim, desi veseli din fire, stau la masa "absenti", privind in gol, ca si cum ar planui ceva, Moromete este neatent in aparenta, dar regizeaza linistea in cadrul cinei, Catrina este concentrata in pregatirea mancarii si preocupata intr-un final de lacrimile lui Niculae, ramas nemancat. Toti sunt prezenti si absenti, in acelasi timp, prefigurand evolutiile lor ulterioare.

Taierea salcamului este, in intentia scriitorului, primul semn al vremurilor grele care se apropie, pentru ca arborele fusese multi ani loc de joaca pentru copii si, mai ales, simbol al trainiciei si stabilitatii familiei Moromete: "Toata lumea cunostea acest salcam. Copiii se urcau in el in fiecare primavara si-i mancau florile, iar in timpul iernii jucau mija, alegandu-l ca loc de intalnire." Vinderea lui marcheaza inceputul destramarii familiei si anunta drama morala si economica prin care vor trece, inclusiv in al doilea volum. Scriitorul noteaza, dupa taierea salcamului, "acum totul se facuse mic. Gradina, caii, Moromete insusi, aratau bicisnici.", subliniind golul lasat in urma de disparitia acestui axis mundi.

Volumul urmator prezinta o alta lume, supusa modificarilor comuniste, un sat care se distanteaza

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

din ce in ce mai mult de traditie. Este povestea celor trei fii plecati la Bucuresti, precum si evolutia lui Niculae, ajuns activist de partid si trimis in satul natal sa promoveze "noua religie". Apar alte personaje in sat, care nu mai pastreaza nimic din farmecul prietenilor de discutii ai lui Moromete, iar acesta se retrage in sine, constientizand esecul de a-si mentine unita familia. Nu intelege avantul lui Niculae si discutiile dintre cei doi sunt, in fond, contradictiile dintre doua mentalitati, doua momente istorice, doua generatii.

-Caracterizarea personajului-

Neavand framantarile lui Ion (din romanul lui Liviu Rebreanu), pentru ca detine pamant, si fara a se afunda in lirismul mitic al taranilor lui Sadoveanu, Ilie Moromete este un tip de taran care are placerea contemplatiei, traind o viata interioara intensa. Locul care il defineste cel mai bine este Poiana lui locan, unde: diminetile de duminica nu sunt prea reusite daca lipsesc Moromete si Cocosila. El are darul aparte de a privi dincolo de lucruri, de a descoperi esentele ascunse ale lumii si, de aceea, nu este inteles nici de catre prieteni, nici de catre familie. Catrina socoteste acest dar drept o "suceala", iar Niculae este dezamagit dupa o calatorie la munte, unde nu se intamplase nimic deosebit, desi o poveste anterioara a tatalui sau o prezentase ca pe un drum initiatic, plin de semnificatii.

Personajul este individualizat prin ironie, inteligenta, intuitie si, mai ales, printr-o proprie filozofie de viata, aceea de a face haz de necaz, pe care nimeni nu o pricepe.. Semnificativa in acest sens este discutia cu Balosu, legata de vanzarea salcamului. Raspunsul lui Moromete, formulat printr-o tactica a amanarii, dar si a mastii, il infurie pe Balosu pentru ca nu corespunde discursului rational, logic, initiat de acesta: "O sa fie o gramada de grau, Tudore!" spune Moromete, adica va reusi sa obtina suma de bani necesara si nu va fi nevoit sa mai vanda salcamul.

si scena in care Jupuitul vine sa ceara "fonciirea" este magistral regizata de Marin Preda, aratand un erou care, dincolo de grijile cotidiene si de imposibilitatea de a vedea realitatea asa cum este, manevreaza excelent arta disimularii, a evitarii si a eschivarii in fata agresiunii generale.

Prin amalgamul de gesturi, mimica, schimb rapid de replici, tacere, dialog imaginar cu un Paraschiv absent din cadru (pe care il someaza sa mute furca de langa gard, ca si cum in contextul respectiv ar fi avut vreun rost cererea sa), ca o forma de teatru pe care il joaca in fata agentului, este creat un efect comic, dar scena exprima, in fond, incercarea patetica si tragica a lui Moromete de a pacali sistemul si de a se apara, amanand la nesfarsit plata unei taxe ce i se pare nedreapta. Isi iubeste familia, desi isi cenzureaza orice gest de tandrete (stangacia lui este excelent analizata in scena premierii lui Niculae), iar atunci cand intelege ca baietii cei mari au fugit, este cuprins de manie, dar si de suferinta, consternare, tristete.

Monologurile sale arata o preocupare interioara de a intelege lumea fara a incerca sa i se adapteze. Parasit si de Catrina, el se intoarce catre propriile ganduri, ca intr-o meditatie permanenta, refuzand contactul cu lumea noua, a comunismului. Ultimele capitole din al doilea volum il descriu ca pe un om imbatranit, ratacind in nestire, fara a-si gasi locul. Ultimele cuvinte ii exprima crezul, de la care nu a abdicat nicicand; "Domnule, ... eu intotdeauna am dus o viata

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

independenta." Moartea lui echivaleaza cu sfarsitul lumii rurale traditionale.

-Stil. Limbaj.-

Obiectivitatea nararii este dublata de limpezimea stilului, care refuza stilistica savanta, in favoarea sobrietatii si exactitatii. In primul volum predomina stilul indirect liber, iar in al doilea, stilul indirect al naratorului.

Limbajul cuprinde regionalisme (stanoaga, dulama, viroaga, valturi etc.), forme populare de adresare (fa, ba, ma, nea), expresii si locutiuni populare (a-i trece prin cap, a da de veste, a fi ingrozit pana la gat, a ramane cu buzele umflate, a umbla cu capul intre urechi etc), exclamatii, interogatii retorice, interjectii - toate semne ale oralitatii. A fost remarcata si o anumita arta a lui Marin Preda de a folosi mai multe timpuri verbale simultan pentru a crea imagine scenica si dinamism.